

## Soleiðis atkvøddu føroyingar í 1946

|                      | Punkt I<br>Stjórnar-<br>uppskotið | Punkt II<br>Loysing | Nei-, blankar<br>og ógildugar<br>atkvøður |
|----------------------|-----------------------------------|---------------------|-------------------------------------------|
| <b>Norðuroyggiar</b> |                                   |                     |                                           |
| Hattarvík            | 6                                 | 10                  | 2                                         |
| Kirkja               | 35                                | 22                  | 3                                         |
| Svínoy               | 43                                | 23                  | 4                                         |
| Viðareidi            | 15                                | 58                  | 16                                        |
| Hvannasund           | 18                                | 11                  | 2                                         |
| Norðepil             | 11                                | 37                  | 0                                         |
| Múli                 | 8                                 | 3                   | 0                                         |
| Arnafjørður          | 3                                 | 23                  | 5                                         |
| Klaksvík             | 225                               | 580                 | 27                                        |
| Kunoy                | 2                                 | 70                  | 1                                         |
| Haraldssund          | 0                                 | 17                  | 0                                         |
| Mikladalur           | 2                                 | 54                  | 0                                         |
| Húsar                | 15                                | 21                  | 5                                         |
| Syðradalur           | 15                                | 15                  | 0                                         |
| Trøllanes            | 0                                 | 10                  | 0                                         |
|                      | <b>398</b>                        | <b>954</b>          | <b>65</b>                                 |
| <b>Eysturoy</b>      |                                   |                     |                                           |
| Gjógv                | 24                                | 74                  | 3                                         |
| Funningur            | 16                                | 57                  | 7                                         |
| Funningsb.           | 8                                 | 10                  | 0                                         |
| Elduvík              | 45                                | 7                   | 0                                         |
| Oyndarfjørður        | 67                                | 47                  | 7                                         |
| Fuglafjørður         | 216                               | 166                 | 7                                         |
| Hellur               | 39                                | 6                   | 0                                         |
| Eiði                 | 102                               | 117                 | 16                                        |
| Norðskáli            | 33                                | 23                  | 1                                         |
| Oyri                 | 46                                | 18                  | 2                                         |
| Leirvík              | 76                                | 107                 | 10                                        |
| Gøta                 | 120                               | 123                 | 12                                        |
| Lambi                | 45                                | 1                   | 1                                         |
| Søldarfjørður        | 42                                | 47                  | 3                                         |
| Skáli                | 50                                | 40                  | 6                                         |
| Skálabotnur          | 19                                | 0                   | 0                                         |
| Glyvur               | 54                                | 40                  | 11                                        |
| Tofur                | 181                               | 63                  | 7                                         |
| Rituvík              | 57                                | 21                  | 3                                         |
| Strendur             | 94                                | 67                  | 2                                         |
| Selatrað             | 24                                | 16                  | 3                                         |
| Moskranes            | 14                                | 1                   | 0                                         |
|                      | <b>1372</b>                       | <b>1051</b>         | <b>101</b>                                |
| <b>Norðstreym</b>    |                                   |                     |                                           |
| Haldórvík            | 107                               | 45                  | 2                                         |
| Tjørnuvík            | 23                                | 28                  | 2                                         |
| Langasundur          | 6                                 | 12                  | 0                                         |
| Saksun               | 7                                 | 14                  | 1                                         |
| Hvalvík              | 86                                | 34                  | 0                                         |
| Hösvík               | 32                                | 23                  | 0                                         |
| Vestmanna            | 202                               | 196                 | 21                                        |
| Kvívík               | 47                                | 155                 | 6                                         |
| Kollafjørður         | 34                                | 114                 | 6                                         |
|                      | <b>544</b>                        | <b>621</b>          | <b>38</b>                                 |
| <b>Suðurstreym</b>   |                                   |                     |                                           |
| Norðradalur          | 2                                 | 16                  | 0                                         |
| Kaldbak              | 34                                | 30                  | 2                                         |
| Tórshavn             | 604                               | 1062                | 127                                       |
| Velbastaður          | 2                                 | 50                  | 2                                         |
| Nólsoy               | 15                                | 117                 | 5                                         |
| Hestur               | 16                                | 23                  | 2                                         |
| Koltur               | 0                                 | 11                  | 0                                         |
|                      | <b>673</b>                        | <b>1309</b>         | <b>138</b>                                |
| <b>Vágoy</b>         |                                   |                     |                                           |
| Slættanes            | 11                                | 9                   | 0                                         |
| Sandavágur           | 42                                | 190                 | 11                                        |
| Miðvágur             | 114                               | 190                 | 6                                         |
| Sørvágur             | 198                               | 174                 | 12                                        |
| Bøur                 | 2                                 | 20                  | 2                                         |
| Gásadalur            | 15                                | 14                  | 2                                         |
| Mykines              | 52                                | 19                  | 3                                         |
|                      | <b>434</b>                        | <b>616</b>          | <b>36</b>                                 |
| <b>Sandoy</b>        |                                   |                     |                                           |
| Skopun               | 41                                | 121                 | 19                                        |
| Sandur               | 96                                | 205                 | 7                                         |
| Skarvanes            | 9                                 | 9                   | 0                                         |
| Húsavík              | 23                                | 34                  | 2                                         |
| Dalur                | 28                                | 4                   | 2                                         |
| Skálavík             | 48                                | 63                  | 1                                         |
| Slúvoy               | 41                                | 29                  | 1                                         |
|                      | <b>286</b>                        | <b>465</b>          | <b>32</b>                                 |
| <b>Suðuroy</b>       |                                   |                     |                                           |
| Sandvík              | 56                                | 34                  | 1                                         |
| Hvalba               | 129                               | 131                 | 9                                         |
| Fámjin               | 81                                | 27                  | 0                                         |
| Sumba                | 132                               | 58                  | 8                                         |
| Vágur                | 445                               | 138                 | 16                                        |
| Porkeri              | 176                               | 22                  | 1                                         |
| Hov                  | 47                                | 19                  | 9                                         |
| Tvøroyri             | 652                               | 201                 | 23                                        |
| Lopra                | 44                                | 6                   | 0                                         |
| Víkarbyrgi           | 21                                | 4                   | 1                                         |
|                      | <b>1783</b>                       | <b>640</b>          | <b>68</b>                                 |
| <b>Tilsamans</b>     | <b>5490</b>                       | <b>5656</b>         | <b>478</b>                                |

# Nordisk sprogsamarbejde - en saga blot

Kirsten Rask hevði 15. august í Weekendavisen hesa grein, sum eisini er okkum viðkomandi

Det nordiske sprogfællesskab mellem dansk, norsk og svensk fungerer bedst på papiret, sådan helt bogstaveligt. Vi kan nemlig godt læse hinanden, men når vi skal forsøge at tale sammen, opgiver de fleste hurtigt og slår over i engelsk.

Danskerne har det som sædvanlig værst: nordmænd eller svenskere har meget svært ved at forstå os danskere, mens det går noget bedre for os at forstå norsk og svensk. Især selvfølgelig norsk bokmål, som bygger på det gamle danske skriftsprog.

Talt nudansk er blevet et nordisk sprogproblem. Grunden til at dansk er svært at forstå, er vores inddistinkte udtale, som Allan Karker kalder det i *Sproget her og nu*: dansk har kun få stemte konsonanter, for eksempel *b, d, og g* ustemt, og vores udtale af *r* er meget svag, især efter en vokal, hvor *r* bliver til en å-sagt vokallid, for eksempel i *ærer* (*/dæ/*).

Derudover har vi en meget slap udtale af *e* (*eti*) bøjningsendelser som *-e, -en, -et, -er, -ne, -ede, -te, -ere*, det betyder fx at vi heller ikke selv kan høre forskel på *bure* og *buere*, *høre* og *hører*, *nyopgravet* og *nyopgravede*.

Lægger vi dertil det specielle danske stød, som det kan høres i *byer* over for *byans* og en meget monoton stemmeføring - ja, så får vi et sprog som åbenbart kun danskere kan elske og meget få uden for landets grænser forstå.

Det er meget længe siden vi kunne tale om et fælles nordisk sprog: i 1200-tallet kunne islænderne Olaf Thordarson endnu føre en samtale med den danske Valdemar Sejf på det der blev kaldt »dansk tunge«. Og i begyndelsen af 1300-tallet skrev paven svenske kollektor i Uppsala til paven og bad ham stille en særlig skriftfader til rådighed for de skandinaviske tilrejsende til Rom, fordi sproget i de tre riger, Danmark, Sverige og Norge, er så afvigende fra alle andre sprog, at ikke engang tyskerne kan forstå så meget som elementerne deraf» (fra *Sprog i Norden*, 1978).

Bemærk: »sproget i de tre riger».

Det var den politiske udvikling der gjorde at sprognormerne blev forskellige fra land til land og i 1400-tallet blev islandsk isoleret fra de øvrige nordiske sprog.

Allerede i Engelbrektfejden i 1434 tvang de svenske tropper alle de mistænkelige personer de stødte på, til at sige et *shibboleth*, altså en ordprøve der skulle afsløre personens sproglige hjemstavn (lidt ligesom vores *rodgrød med fløde*).

Shibbolethet var ordene *hvit hest i korngrøft*. Og ve den der afslørede sig som dansker!

I 1700-tallet havde norsk, svensk og dansk fjernet sig så langt fra islandsk at de ikke længere kunne forstå deres gamle modersmål, som kun islænderne »havde bevaret rent og ublandet« - som islænderne selv sagde.

Selv om vi ikke længere har et skandinavisk sprog, udvider det vores kommunikations-horisont betydeligt hvis vi kan læse og forstå andre nordiske sprog. Både politisk og kulturelt er det altså værd at arbejde for at fastholde sprogfællesskabet.

Siden 1978 har vi haft et fælles nordisk sprogorgan under nordisk Ministerråd: Nordisk Sprogsekretariat. Det har direkte haft til opgave at »arbejde for at bevare og styrke det sproglige fællesskab i Norden og fremme den nordiske sprogforståelse« (Sprog i Norden, 1979).

Nordisk Sprogsekretariat har fungeret som et samarbejdsorgan mellem sprog-nævne i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige plus de til svarende organer på Færøerne og Grønland, det vil sige at sekretariatet også har arbejdet med de små sprog i Norden, herunder samisk.

Alene siden 1992 har Nordisk Sprogsekretariat arrangeret 75 møder, kurser og konferencer, især kurser i Nordens sprog og litteratur for lærere og lærerstuderende og faglige konferencer for bl.a. forskere og ord-bogsforfattere. Sekretariatet har udgivet 18 skrifter, bl.a. *Språk i Norden*, *The Nordic Languages*, *Fag-språk i Norden*, *Statsnavne*

og *nationalitetsord*. Att forstå varandra i Norden, Nordiske Studier i leksikografi og Skandinavisk ordbog. Dertil kommer sprogprojekter om tor eksempel Nordens språk i EU's Europa, Islandsk-skandinavisk ordbogsbasis, nordisk nyordundersøgelse og om nabosprogundervisningens metodik.

I Skriftet Att forstå varandra i Norden giver sprogsekretariatet en status over de nordiske sprogs nærhedsgrad i dag og fortæller hvad vi kan gøre for at blive bedre til at tale sammen i Norden.

Det gode ved det nordiske sprogfællesskab er at vi ikke behøver lære hinandens sprog - det er nok at vi kan forstå hinanden.

For at det skal lykkes, er det især danskerne der skal gøre sig lidt mere umage. Det er typisk at nordmænd og svenskere meget lettere forstår færinger og islænderes dansk end ægte dansk (ligesom vi lettere forstår finlands-svensk end svensk-svensk). Det skyldes at de har en såkaldt læseudtale.

Det gælder altså om at tale læsesprog, det vil sige tale både langsommere, tydeligere og uden for mange mumlende udflydningsfraser som »jeg mener ligesom at«, »hvis jeg må sige det sådan«, »hvad det hedder...«

Vi har rigtig mange ord tilfælles; derfor gælder det om at bruge dem, for eksempel *bare* i stedet for *kun*, *begå en brøler*, undgå specielle udtryk og vendinger som *vende det hvide ud af øjnene*, *tage på ferie i løkken* (om at begå selvmord ved at hænges sig) og lignende.

Taleordene klæres ved at vi bruger det vi kender fra check: *Tyve-en, tretti-fem*, osv. Undgå *halvdanden krone* eller *en-halvkrone*. Sig i stedet *1 krone og femti øre*.

Derudover er der en psykologisk barriere vi skal overvinde: Vi er ikke bange for at sige tingene én gang til og forklare. Bliv ikke generet over at tale unaturligt langsomt og tydeligt. Lyt fremad: giv ikke op hvis der er enkelte ord du ikke forstår, bare du får det væsentligste indhold. Men: hvis du ikke forstår svenskeren el-

ler nordmanden over for dig, så sig det, bed dem om at gentage det de sagde, med andre ord.

Nordisk sprogfællesskab kan også styrke det nordiske standpunkt inden for EU (og spare penge til oversættelse til tolkning hvis 2-3 sprog kunne behandles under ét).

Nordisk Ministerråd understreger i sit program at sprogfællesskabet er en grundlæggende forudsætning for at det nordiske samarbejde kan opretholdes og videreudvikles.

Når vores politikere kan tale på deres modersmål, har de som bekendt større mulighed for at sige det de vil, i stedet for at måtte nøjes med at sige det de kan på et fremmedsprog.

Historien har vist at de nordiske sprog ikke af sig selv følger samme udviklinger. Kun i et fælles forum som Nordisk Sprogsekretariat kan de nordiske landes nationale sprognavn lære af hinandens erfaringer og træffe sprogpoltiske beslutninger der i hvert fald ikke går imod det nordiske sprogfællesskab, så ministrene i Nordisk Ministerråd også fremover kan tale deres modersmål - og blive forstået.

Den opmærksomme læser har bemærket at alle oplysninger om Nordisk Sprogsekretariat er holdt i perfektum (forntid). Det skyldes at Nordisk Sprogsekretariat er blevet nedlagt. Forstå det hvem der kan.

Kilder: *Sprog i Norden 1978*, Nordisk Forlag 1979.

*Sprog i Norden 1979*, Nordisk Forlag 1979.

*Sproget her og nu*, Dansk Sprognævn's Skrifter 14, Gyldendal 1988.

Eva Heltberg og Jørn Lund: *Sprog i dansk*, Gyldendal 1989.

Allan Karker: *Dansk i EF - en situationsrapport om sproget*, Nordisk Sprogsekretariats Skrifter 16, Gad 1993.

Att forstå varandra i Norden, Stockholm 1995.